

Як затримати грабіжника (збірка)

Олег Черногуз

ГУМОРЕСКИ

Як упіймати таксі

Упіямати таксі не легше, ніж ліквідувати апендицит.

— Куди це так рано? — зустрічає вас сусіда на східцях біля поштової скриньки. — Чи не на зарядку бува? А може, бігаєте, ха-а, ха-а, від інфаркту?

— На операцію, — одказуєте ви з виглядом людини, якій до цього не звикати.

— На операцію?! — зводить він здивовано і загадково брови. — Цікаво?! — каже він, хоч ви знаєте, що тут цікавого дуже мало. Принаймні, так вам здається, і, як ви згодом переконаєтесь, це справді так, але не забігатимемо наперед. Ви тим часом намагаєтесь надати своєму обличчю вигляду байдужості і спокою моря після бурі.

— І це ви так спокійнісінько говорите? — допитується сусіда.

— А я не боюся! — піднімаєте голову на належну, як вам здається, висоту.

— Я це бачу по вас, — каже сусіда, імітуючи перед вами і свою щирість. — Ви самі? Без швидкої допомоги?

— Доберемось на таксі, — вже зовсім по-геройськи говорите про себе в множині, і це, очевидно, дає сусідові підстави думати, що ви таки не самі, а вас мінімум двоє. Його це начебто заспокоює, і він починає давати вам останні настанови і вказівки.

— Головне тримайте себе сміливо, — підкреслює він. — Сміливо і незалежно.

"Сміливо" — це почуття мені знайоме", — думаєте про себе ви. Знайоме і зрозуміле, але до чого тут "незалежність" — це аж ніяк не вкладається в голову, тому кажете:

— Я приготувався до найгіршого, — ви дивитеся йому прямо в очі, певні того, що зовнішній ваш вигляд підтверджує це.

— Я не про операцію, — ще спокійніше відповідає сусіда. — Я про таксі. Бо в цій справі, якщо ви хочете своєчасно добратися до лікарні, треба діяти сміливо й оперативно. Сівши у кабінку, ведіть себе незалежно, так, ніби ви самі щонайменше директор таксопарку або перший його заступник. Якщо вам навіть пощастить машину зупинити — це ще не все. Може вислизнути. Тому, не кажучи ні слова, хапайтеся за ручку дверцят, відчиняйте їх і сідайте. Питатиме: "Куди?", кажіть: "Уперед!", а там, мовляв, побачимо. Дайте йому зрозуміти, що хазяїн машини ви, а не він. Раджу взяти для цього діла карту...

— Карту? — дивуєтесь тепер уже ви. — Яку?

— Карту міста. Водій обов'язково вас запитає, куди поїдете і де та лікарня. Тикніть його носом в карту і покажіть найкоротший маршрут, ніби вами розроблений ще дома.

Наше розкидане місто — це вам не компактний Париж чи станція Козятин. Як ви на це дивитеся?

— Я думаю, — мовите ви, думаючи якраз не про це, а про щось зовсім інше, очевидно, не зв'язане ні з картою, а тим більше з Парижем.

— Так що, винести? — питає він. — У мене одна карта випуску шістдесятого року. Масштаб 1:4. Вона доступніша, але не всі зазначено вулиці, а друга — найновіша — сімдесят третього. Розкладете на колінах і вдавайте з себе іноземця. З картою він ніколи не подумає, що ви тутешній.

"Чорти б тебе забрали з тією картою і з "домашніми" іноземцями", — лаєтесь в душі ви, дивлячись на нього так лагідно, як на брата, тільки в очах ще більше теплоти і вдячності.

— Ні, ні, дякую, — інтелігентно розкланюєтесь з таким виглядом, ніби ваша щирість у ці хвилини досягла найвищого апогею. — Я чудово знаю місто й без карти. А крім того, знаєте, перед операцією ми всі трохи забобонні. Не хочу вертатись.

— Ну, як знаєте. Але я вам скажу: карти на водіїв впливають.

"Як червоне на індиків", — подумки відповідаєте ви і думаєте: "Чого він до мене причепився? "

— Як ви збираєтесь зупиняти таксі? — продовжує сусіда і робить крок вперед, але зовсім не в тому напрямку, в якому б вам хотілося.

"Йди ти, чоловіче, додому, — ледь не зірветься у вас фраза, що повисла на кінчику язика, як квітнева бурулька на ринві. — Я зомлію від тебе і від твоїх консультацій".

— Підніму руку, — ледь стримуєтесь ви, щоб ще раз не посміхнутися йому і, вибачившись, делікатно послати його додому переглядати невибрану звечора періодику.

— Яку руку?

— Праву! Ліву! Яке це має значення? — починаєте втрачати рівновагу і витримку.

— Е-е, бачу, ви з таксистами не часто мали справу. Найкраще піднімати пальці. Один, два, не більше. І подалі від гурту. Будь-якого. Хай думають, що ви самі їдете. У чотирьох не стійте. Таксистам це не вигідно. Особливо тим, які збираються в кооператив вступати чи аліменти платять. Нема "навару". Я цю братію знаю. Сам десять років працював, за що, як кажуть, і вигнали, — без підробки під щирість посміхається він.

— Кахи, — прокашлюєтесь ви, але він вашого натяку не розуміє і продовжує.

— Скажіть, у вас при собі п'ятірка є? Однією купюрою?

— Припустимо.

— Чудово. А дрібні?

— Ну?!

— Що "ну"? Є чи нема? Це дуже важливо. Нема, я позичу. Повернетесь, віддасте. Надіюсь, нескладна операція?

— Рядова.

— Ну, тим більше. Так от слухайте: п'ятірку — однією купюрою, берете отак між

двох пальців, — він бере в руки конверт і демонструє, як слід тримати п'ятірку, — і розмахуєте нею, як жезлом чи прапорцем. Перед носом водія, коли він трохи пригальмує, щоб роздивитися, що ж у вас все-таки в руках. Сідайте і їдьте. А тоді вже, коли приїдете, п'ятірку ховайте туди, де її ніколи жінка не знаходить, а з ним розраховуйтесь отими дрібними і кажіть "привіт". Це на таксистів дуже діє. Якщо жбурне вам услід мідяки, назвіть його якимось медичним словом. Воно часто в психолікарнях вживається. І ще одне...

— Вибачте, — не витримуєте ви і робите крок вперед. Він робить те ж саме і хапає вас за петельки. — Іще одне слово, і я вас відпускаю. Менше отих інтелігентних штучок: "дуже прошу вас", "будь ласка", "дорогий товаришу". Йому дорогі не слова... Повірте мені. Таксисти в школах для благородних дівиць не вчилися. Надіюсь, ви теж? Вони вишуканих манер не полюбляють. От і все. Бажаю успіху, — відкручує для чогось він у вас на піджаку ґудзика і, стукнувши себе по самому центру чола, майже вигукує, — мда-а?! А яка операція?

— Апендицит, — скривившись і двічі оглянувшись на всі боки, тихо кажете ви.

— Ви мене насмішили. Нема нічого легшого, ніж мішок пір'я і операція апендициту. На другий день бігав. Це я, — гордо він тикає себе в груди. — Не бійтесь. Тільки по дорозі до лікарні заскочте у гастроном, візьміть чвертку і... Без закуски. Навіть не почувте, як виріжуть. Єдиний недолік — хірурги цих операцій не люблять. Не приносить вона їм слави. Дрібна, як однокопієчна монета. Нема резонансу. Хірург, як і воїн, повинен бути овіяний легендами і славою. Інакше той хірург — не хірург. Ну, тримайтесь, — каже він і подає вам для цього руку і по-студентсько-мисливському бажає: "Ні пуху, ні пера!"

Таксі ви все ж упіймали. Як? Я не можу взяти на себе таку сміливість кваліфіковано порадити, як упіймати таксі. Це не піддається описові. Для мене особисто це те ж саме, що упіймати голими руками живу антилопу чи барса, перед цим не пальнувши по ньому чи по ній з рушниці або з пістолета з спецзарядом, який не шкодить, але присипляє. Таксиста цим не візьмеш. Таксиста поки що беруть чимось іншим, бо, як мені відомо, їх все-таки інколи ловлять і їздять навіть до того місця, куди вам потрібно. Яким методом — важко описати. Очевидно, якимось відомим лише вам.

Ви все ж у лікарню потрапляєте (того ж дня, перед цим роблячи по місту декілька великих петель, які водій називає об'їздами).

— Ви що, перед операцією мене знайомите з архітектурними пам'ятками міста? — делікатно цікавитесь ви, але таким тоном, щоб він вас на півдорозі не викинув.

— Не тільки архітектурними, — відповідає таксист тим тоном, який нахабним не назвеш. — Не тільки архітектурними, але й історичними. Оце, наприклад, знаменита Київська Софія, — посміхається він.

— Так недовго і на Байкове.

— На Байкове довго. Воно на протилежній стороні, — не втрачає гумору водій. — Але ви не хвилюйтесь. У нас все одно швидше, ніж на швидкій. Бажаю успіху! — каже він, подаючи замість здачі руку, і, по-асовськи розвернувшись, показує вам стоп-

сигнал.

"А сусіда мав рацію. Троячку потрібно було таки розмінати", — хитаєте головою ви, і опиняєтесь на території лікарні, на якій побачення дівчатам, як правило, не призначають.

Як затримати грабіжника

Нема нічого простішого, як повернути цю операцію. Особливо, коли той грабіжник забрався у дім і застав вас на місці. Правда, це так рідко трапляється, бо число грабіжників так різко зменшилося, що коли ви телефонуєте до міліції, вам часто кажуть:

— Цього не може бути?! Серед білого дня! У вас у кімнаті? І ви так спокійно говорите? А-а, ви його затримали?! Все зрозуміло. Так чого ви ото дзвоните? Ведіть його в найближче відділення. Можете привести й до нас. Ми хоч на нього подивимося. Цікаво, що він у вас узяв?

— Нічого, — кажете ви.

— Та який же він грабіжник?! А-а, не встиг. Все одно приведіть.

Як бачите, до грабіжників інтерес проявляє навіть міліція. Бо що не кажіть, у наш славний час грабіжники й справді такі ж рідкісні істоти, як мамонти чи динозаври.

І все-таки, як же їх затримувати, коли вони вам потраплять до рук? Для цього, перш за все, грабіжника треба підстерегти і аж тоді вже затримувати. Якщо ви сидите дома і хтось раптом вам у шпарку дверей встромляє ключа, не підіймайте одразу галасу, не бийте вікон, не вискакуйте на балкон і не кричіть "Караул, рятуйте!"

По-перше, грабіжник, почувши, що ви так репетуєте, може несподівано хряснути дверима, і ви його не тільки не затримаєте, але навіть не побачите. По-друге, може до вас підійти ззаду, взяти за плечі і сказати:

— Петю, це я. Чого ти так злякався?!

— Це ти, жінко?! А я думав... — вимовляєте ви, згадавши, що це й справді могла бути ваша дружина, і опускаєтесь, як підкошений косою, на її руки.

Отже, домовилися: по-перше, ніколи не кричіть. По-друге: ніколи не думайте про грабіжників передчасно (у страху очі великі). По-третє: купіть рушницю і чекайте. Як тільки почуєте, що хтось встромив ключ у ваш замок, зведіть негайно курки і займіть відповідну позицію: сховайтесь за холодильником, за диваном, за добре оббитим кріслом або забарикадуйтеся тумбочками з-під телевізора й білизни і чекайте.

Як тільки крадій зайде в коридор, негайно висувайтесь і спочатку покажіть йому рушницю, а тоді вже себе, але наполовину. Після цього накажіть йому ввімкнути у коридорі світло (щоб вам краще видно було), а тоді нехай добре за собою зачинить двері. Наказувати маєте таким тоном, щоб він у ньому відчув металеві струни й помітив інші ознаки твердого металу, типу нержавіючої сталі, штучного алмазу тощо, але ні в якому разі — тремтіння в голосі чи заїкання.

— Тепер, хлопче, повернися до мене спиною, а пикою (з грабіжниками можна не

церемонитися) до стіни і підніми повище руки... ще вище. А то ноги поперебиваю.

— Та ви що?! — несподівано заявляє непроханий гість. — Киньте рушницю. Вислухайте мене...

— Ану припини розмови! Ти мені зуби не заговорюй. Не оглядайся. Ще одне слово і голова — решето. Я вас знаю, субчиків...

Після цього рушницю берете в ліву руку, в праву телефон і набираєте номер.

— Алло! Міліція!

— Та послухайте спочатку мене! — перебиває вас грабіжник. — Киньте трубку і опустіть рушницю.

— Я уже стріляю, — кажете ви і чуєте в трубці:

— А куди це ви там стріляєте?

— Міліція?

— Так міліція.

— Я затримав грабіжника...

— Та послухайте, — благає вас грабіжник.

— Мовчать! — кричите ви в трубку і водночас до грабіжника.

— Що у вас там трапилось? — сердиться по той бік трубки сержант.

— Негайно виїжджайте. Затримав злодія. У квартирі 12, будинок 36.

— А як ви там опинилися?

— Я ж хазяїн квартири.

— А-а! — каже сержант. — Ну гаразд, їдемо.

Якщо ж сержант несподівано кине трубку, порадивши привести грабіжника до них, бо в міліції і так штат малий, то не кричіть у трубку:

— Так ви що, не приїдете?

Не кричіть і не кидайте ні трубки, ні рушниці і не вискакуйте на балкон. Є інші методи. Перший: примусити злодія відчинити двері і зачинити їх з протилежного боку. Другий: зробити вигляд, що ви збираєтесь його обшукати, підійти майже впритул до нього, а тоді ривком відчинити двері і вискочити з криком "караул" на вулицю.

— Слухайте, товаришу сержант, а якщо я його пристрелю на місці, мені за це нічого не буде?.. Нічого. Так чого я з ним буду собі морочити голову. Ясно. Я вас зрозумів. Він вліз до мене в квартиру... Нападав, я оборонявся. Є така стаття. Ага-а! Значить, можна. У кримінальному кодексі. Яка? Яка стаття? Ага-а, частина друга. Чудово... Але послухайте, він плаче. Хто він? Бандит плаче. Не вірити жодному слову... і сльозам. Гаразд і я так роблю. Куди ви радите цілитися? Не в голову? Чому? А, в спину! Зрозумів. Менше шансів промахнутися...

— Ради бога, відведіть рушницю...

— Слухайте, сержанте, він кричить "ради бога". І я йому так кажу: "Ми в бога не віримо. Ми атеїсти". Так ви радите перебити ноги? З лівого дула? Ану, стули ноги, а то розкарячив їх, як на палубі. Слухайте, він серйозно плаче... Артист! Де там артист?! Не кожний артист так легко видавить сльозу... Під ним уже мокро... Сльози так і ллються, як з поливальниці... Ви радите не звертати ніякої уваги... Підбити, якщо не чинить

опору... А якщо вдарити по руках? Вони добре освітлені. Та й тоді він мені нічого не зробить... Можна... Спасибі. Я так і роблю... Господи, він уже впав і лежить. Товаришу сержанте, він лежить, накривши руками голову... У голову не стріляти? По лежачому не б'ють? А як дублетом... по ногах? Ноги він підібрав під себе. Під самісінький живіт підтягнув. Одне тільки відоме вам місце видно. А в мене в патронах не сіль... Два вовчих жакани...

У цей час у коридорі лунає дзвінок. Ви полегшено зітхаєте. Хтось знову встромляє ключа в шпарку.

— Дружина, — радісно і облегшено шепочуть ваші уста.

Нарешті вона входить. Ви спочатку їй назустріч висовуєте своє бліде обличчя, намагаєтесь щось сказати, але у вас нічого не виходить.

— Що це за барикади? — вносить вона розрядку, дивлячись на себе в дзеркало, а тоді вже на лежачого грабіжника. — Знову набралися до чортиків...

Ви ховаєте рушницю і кажете:

Ану, жінко, перевір у нього кишені...

— Ще чого не вистачало?! Я по твоїх ніколи не лажу...

— А може, в нього там пістолет чи ніж індійський. Я його затримав...

— Хто? Оцей? — перевертає жінка грабіжника лицем до себе.

Ви заплющуєте очі. А що, як зараз вхопить її за комір і, прикрившись нею (а нею можна прикритися таким і двом), візьме і вискочить на вулицю. Тоді шукай вітру в полі.

— Так це ж Семен Петрович, — пізнає дружина. — Із сусіднього парадного.

— Помилився парадним, — ледве каже Семен Петрович. — Вибачте. А чоловік ваш...

— Нічого, нічого. З ким не буває, — каже дружина. — Тепер же будують... Коробки... Як близнята... Хоча б зафарбовували в інші кольори. А взагалі то треба менше пити...

Він піднімається, тісно стуляє ноги і каже:

— Пробачте, будь ласка. Мало того, що помилився парадним, а ще й ключ до ваших дверей підійшов. Ви нічого поганого не подумайте...

— Гаразд, гаразд, — проводить його до дверей дружина. — А може, до вечора пересиділи б у нас?! Просушилися б...

Спасибі. Я уже дома...

— Це він від сліз, — кажете ви, коли за ним зачиняються двері. — Так ридав, як поранений заєць. Ніколи не думав, що є такі боягузи... Не міг одразу сказати, що він сусіда. Ти, жінко, коли-небудь чула, як зайці на полюванні плачуть? — цікавитесь ви, ставите заряджену рушницю в куток і поспішаєте на кухню, щоб заглянути в жінчину господарську сумку: "Цікаво, що ж вона сьогодні з і астроному принесла?"

Але це вже зовсім інша тема.

Як поводитися на новосіллі

Як тільки ви переступили поріг квартири і вручили хліб, сіль та сільничку господарям, не роздягаючись і не роззуваючись, негайно прямуйте у квартиру. Якщо вам по дорозі потраплять під руки двері — з силою їх не смикайте. З двох причин.

Перша: у ванній кімнаті хтось може сидіти;

Друга: ви можете відірвати ручку.

Одне слово, вам може стати, як ваша дружина каже: "Ах, як незручно".

Щоб не було отого "Ах, як незручно", ви, легенько поторсавши за одні двері, потім за інші, питаєте:

— Тут у вас що?

— Туалетна.

— А тут?

— Ванна?

— О-о! Так у вас ці штуки окремо?

— А у вас що, разом?

— Та й у нас окремо, — ви відчиняєте навстіж двері і продовжуєте, звертаючись до господаря, — і це ще ти незадоволення? Ти подивися, яка тут розкіш. Які кольори. Раковина голуба. Ручка кулькою. Світло-зелена. Не те, що у мене. Весь час за мотузок смикаєш, обривається. Уже дротоми скрутив. А тут, як у кабіні суперавтомобіля. Тільки сиди і на педаль натискуй. Чого тепер тільки не попридумують?!

Ви зачиняєте двері, проходите далі, кажете коротеньке "Здрасті" малознайомим типам, які теж, очевидно, якесь мають відношення до цієї родини, і прямуєте в кухню, хоч вас туди ніхто й не запрошував.

— Яка кухня! — висить у вас на кінчику язика, але вам назустріч виходить сивоголова жінка.

— Це моя мама, — каже вам дружина товариша. — А це мій тато з своєю сестрою, — заводить вона вас до вітальні. — А це її діти: син і донька.

— Дуже приємно, — посміхаєтесь ви. — Я й сам одразу здогадався, що ви Раїна мама. Дві копії...

— Я — Вадикова мама, — поправляє вас жінка

— Тепер ви для обох мама. Рідна. Найрідніша, — не розгублюєтесь ви. — Я вас сердечно вітаю! Вашим дітям просто пощастило. Який район! Яка кухня! Ванна! А квартира! Мало сказати, яка квартира?! Божественна квартира! Скільки простору! — вигукуєте ви одне окличне речення за другим, переходячи з однієї кімнати в іншу в супроводі свити родичів і тих, хто в останні хвилини приєднався до вашого товариства. — Який краєвид, — наближаєтесь до вікна. — Де сучасні Куїнджі і Репіни? Шишкіни і Васильківські?!

— Правда, вам подобається? — запитує вас господарка.

— Вона ще питає? Ви чуєте, мамо, — звертаєтесь ви до Вадикової мами так, ніби ви теж її син, але від іншого батька. — Вона ще сумнівається в моїх словах.

— Ну, що ви! ? Хіба ж я сумніваюся! Я тільки хочу, щоб ці слова ви сказали при Вадикові.

— Я ці слова можу повторити навіть при голові міськради, — войовниче заявляєте ви.

— Скажіть при Вадикові. Він уже мене загриз. Тільки й чую "Для чого ти тут квартиру взяла?". Скажіть при ньому. Дуже прошу вас. Ви ж товариші, — тягне вас хазяйка назад у коридор, туди, де сам господар поспішно забиває останнього цвяха для вішалки прямо в стіну.

— Вадику, ти чуєш? — звертається вона до чоловіка, тримаючись за ваш рукав.

— Чую, чую, — скептично бахає він по тупій голівці іржавого вухналя. — Тупий, погано залазить та ще й гнеться, — каже він, повертаючись до вас і витирає з чола піт. — Так, кажеш, квартира непогана?

— Просто божественна! На перший погляд така, як наша. Але це тільки на перший погляд...

— Цікаво, що ж їх різнить? — питає у вас господар.

— Ти ще питаєш! ? Ніби не бачиш сам.

— І все ж, наприклад? — наполягає він.

— Ось ця ніша...

— Це я сам зробив.

Не розгублюйтесь і не червонійте, кажіть:

— Паркет... новий. Щілин зовсім не видно. Та й не в усіх місцях видувається.

— Ясно. А ще що?

— Ну, стелі... Без тріщин... Не осипаються.

— Так це ж нова квартира! Розумієш, нова! А ти хочеш, щоб уже були й тріщини?

— Ти хочеш?! Ти хочеш?! — сердитесь ви. — Он коли Фартушняк одержав, ти бачив, що в нього робилося: штукатурка на другий день повідлітала. Ніби ти не знаєш, як у нас часом будинки здають?!

— Це правда, — підтримує вас Вадикова мама.

— А який у нас краєвид? — натякає вам Рая.

— Краєвид у вас просто божественний! Ну, просто чудовий! — розмахуєте ви руками і збиваєте комусь з новоприбулих картуза. — Пробачте, але я інакше не можу. Я вже казав: де сучасні Куїнджі і Пікассо?

Вадим перестає цокати по тупій голівці вухналя і спопеляє вас своїм поглядом.

— Ну, звичайно, — кажете ви. — Перед вікнами не сади Семіраміди. Не оазиси сучасних Каракумів. Але тут є і свої переваги.

— От, от, — підтримує вас господарка. — Я ж йому те саме казала.

— За вікнами, — продовжуєте ви, — стільки простору. Степ! Під самими вікнами залізниця...

— Поїзд, — перебиває вас Рая, — тут раз на рік ходить. Сусіди розповідали...

— А якщо навіть щодня? Щогодини? — повертаєтесь ви до неї, помітивши голубий димок паровоза, що грізно починає клубочитися за двома ще не зовсім обгорілими

соснами. — Так це ж зручно. Ви завжди можете купити першими квитки на поїзд. Куди треба поїхати. А потім, ви не повірите мені, але моє дитинство пройшло на маленькій, закинутій залізничній станції. Для мене маневри составів, паровозні гудки — симфонії мого дитинства. А особливо ось це... Ну, коли паровоз із розгону з усієї сили б'є вагоном по вагонах і... як ланцюгова реакція... вагони один об одного тільки трах-трах-трах-трах-та-тах. Ідилія! Наче перший травневий грім...

У цей момент машиніст, ніби почувши ваші слова, натискує на відомий тільки йому якийсь важіль, і клуби водянистої пари ударяють аж у самісінький під'їзд, а слідом за цим машиніст дає про себе знати таким гудком, що навіть у вас, ідеаліста, вуха починають в'янути.

— Оце чула? — питає хазяїн у хазяйки.

— Ну, що ж тут такого? — відповідає хазяйка хазяїнові. — Це ж тимчасове.

— Нема нічого більш постійного, як тимчасове, — цитує чийсь невідомі вам слова господар.

— Он люди взагалі ще у вагончиках, на залізничних коліях живуть. І нічого, звикають. І ми звикнемо.

— Ну, гаразд, — погоджується господар. — Якщо не сподобається...

— Як це не сподобається?! — перебиваєте ви. — Ну, знаєш! Ти зовсім запанів. Ліс же поруч, до електрички сто метрів, під вікнами вузькоколійка, майже через двір центральна автострада проходить, за десять кроків аеродром. Літаки реактивні. Це ж для дитини — одна втіха. А сосни?

— Що сосни? Ти подивись на ті сосни!

— А що на них дивитися?! Сосни, як сосни. Може, не такі, як у тайзі. Але теж вічнозелені. Дають кисень, затримують пилуку, милують око...

— Оці милують око? Це ж віники понатикані в землю не тим кінцем. Поруч же суперфосфатний завод, ТЕЦ... Все в радіусі п'ятнадцяти кілометрів вигоряє. На цих соснах давно жодної зеленої голки нема...

— Може, це такий вид. Вид жовтих сосен. Ти що, ботанік?! Ти знаєш, скільки видів і підвидів має сосна? Понад три тисячі. Та й дим у вас не такий чорний і ядучий, як у нас. Жовтий. Нормальний димок... А у нас...

— Що у вас?

— У нас, як подує північний вітер, то вікна негайно зачиняй. Гумою тхне. У кімнаті не всидиш. Недалеко ж ремонтують автомашини. І шини, буває, палять...

— Буває?! Ти краще сідай за стіл, — каже Вадим Петрович. — Теж мені агітатор...

— Вадику, ти не приймай так близько до серця, — каже Раїса Іванівна (її звуть Раїса Іванівна), — я тобі кажу: поживемо трохи, подивимося. Не сподобається, ось з Петром Семеновичем, — киває вона на вас, — поміняємось. Йому ж квартира наша подобається. Та й каже набагато краща, ніж його. Так що?.. Можна погодитися.

Якщо ви вже сіли за стіл і набили чимось смачним рота, після цих слів, будь ласка, нічого не вигукуйте. Так можна, чого доброго, і вдаватися. Це перша причина. Друга, — замість вас може вигукнути ваша дружина, яка досі мовчала, як ви їй наказували.

— Що? — підніметься вона з-за столу. — Щоб я мінялася на ось цю квартиру? Та я швидше повішусь на тих копчених соснах, ніж перейду сюди.

Після цих слів за столом, як правило, зчиняється такий гвалт, ніби у банці раптом ожили консервовані краби і поповзли на новоселів. Ви, як правило, цього не витримуєте і вискакуєте на свіже повітря.

— А все через тебе, — несподівано каже вам дружина.

— Через мене? — вже вкотре дивуєтесь ви. — Хіба ж не ти сказала: "Я швидше повішусь, ніж..."

— А через кого? Хто говорив: "Божественна квартира! Божественний краєвид! Де Куїнджі і Васильківські?" Договірився?

Ви мовчите. Вам до цього це звикати. Усі біди, які трапляються у вашому житті, — все через вас. Ви хапаєтеся за власну голову і мовчки їдете далі. А що ж вам залишається робити? Не вішатися, як дружина радить?!

Як відповідати на телефонні дзвінки

З цього приводу гуморесок і фейлетонів написано не менше, ніж дисертацій по ракових захворюваннях. Те і те, як відомо, — хвороба ХХ століття. Те і те поки що невиліковне. Поки існують у нашому житті телефони, доти і стоятиме проблема, як правильно відповідати на телефонні дзвінки.

Деякі автори вчать, що це треба робити чемно, культурно, я особисто теж дотримуюся саме цієї думки. Більше того, я вважаю, що людям не треба ніколи заперечувати чи відмовляти. Хай не ображаються. Отже, якщо до вас раптом зателефонували і поцікавилися, чи ви прийдете сьогодні, скажіть — "прийду".

— Тільки домовилися, не запізнюватися, — кажете ви і додаєте. — Візьми ніж і на всяк випадок мішок інкасатора...

Якщо трубка несподівано бренькне і ви щось почуєте таке, чого цитувати у товаристві не рекомендується, не ображайтесь. Людина пожартувала.

Коли номер вашого телефону збігається з номером якоїсь торговельної бази і вас постійно запитують:

— Петре Семеновичу, ви Фартушняку дозволили взяти норкову шапку?

Відповідайте:

— Дозволив. І не одну, а дві. Одну — дочці, а другу — дружині...

— Але в нього немає дочки.

— Йому краще знати, є в нього дочка чи нема, — кажете ви. — У нього дочка від першої дружини.

— Так він же казав, що взагалі не одружений. Що ця шапка для сестри...

— Він багато чого може казати. Він може сказати, що перший у космос літав він, а не Гагарін, ти що, повіриш? Ні, то видай чоловікові дві шапки і голови не морочи...

— Але він гроші на одну залишив...

— А ти видай дві...

— Він просив переслати.

— Так ти й перешли. Друга шапка піде за мій рахунок. Зрозумів?

— Зрозумів, — каже завскладом і тихо кладе трубку, хоч ви цього не чуєте, але догадуєтесь.

Зовсім інша справа, коли у вас номер телефону чи то збігається з трестівським, чи то люди набирають старий номер і весь час чогось у вас просять.

— Петре Семеновичу, то як бути з імпортом білилою?

— Що як бути? — перепитуєте ви, бо самі поки що теж не знаєте, як вам бути.

— Ну, Фартушняк просить.

— Як просить, так видай людині. Не в тебе ж просить. У держави...

— Я розумію. Але він ще хоче, щоб я виписав йому облицювальних плиток, клею і лінолеуму. Західнонімецького. По собівартості?!

— Якщо хоче, так випиши...

— Ми так і трест розбазаримо...

— Ну, ну, — кажете ви. — Ти там не дуже...

Якщо ж телефонні дзвінки стосуються пожежної команди, міліції чи швидкої допомоги, то відповіді повинні носити трохи інший характер.

— Негайно виїжджаємо, — кажете ви, не дослухавши товариша до кінця.

— Куди виїжджаєте?

— До вас, — відповідаєте ви.

— Але ви ж навіть адреси не записали.

— Ми тепер, щоб не витратити багато часу, фіксуємо адресу по телефону... Світ науки і прогресу.

— Що ж ви фіксуєте, коли я не з своєї квартири дзвоню...

— Знаємо. Від сусіда...

— Від якого сусіда?... Я з роботи, а дружина мені дзвонила з автомата.

— Ну, гаразд, давайте адресу, вік хворої і довго не затримуйте нас.

— А це "швидка"? — перепитує товариш.

— А ви ще сумніваєтесь? — перепитуєте ви його.

— Та, знаєте, якось все так просто, легко, без нервів. Не так, як на "швидкій"...

— Виправляємось, — кажете ви і кидаєте трубку. — Ну, здається, я здорово когось розіграв. Дочекаються вони сьогодні "швидкої допомоги". Пародія!

Коли ж вам скажуть:

— Ну, й ти безсовісний! Може, десь там людина помирає, а ти?... Хіба цим жартують?

Смійтесь і кажіть:

— А що, вже й пожартувати не можна?

Жартуйте, але не з вогнем. Якщо у вас несподівано загорілась квартира, ви телефонуєте і вас запитують:

— Тільки що загорілась чи вже догоряє?

— А яке це має значення? — питаєте ви.

— Для нас, як для лікарів, це дуже важливо, чи покійний перед смертю потів, чи...

— Ви що, смієтесь?!

— Який може бути сміх, коли у вас будинок загорівся. До речі, якого кольору дим — чорний, синій, жовтий чи білий, молочний?

— Як ви можете?! — обурюєтесь ви.

— Нам це потрібно для протоколу.

— Синій з білим, — кажете ви.

— Ясно. Який поверх? Скільки у квартирі кімнат, вікон, дверей, балконів, виходів і куди ці виходи ведуть: на двір, вулицю чи базарну площу?

Ви все це перераховуєте, покусуючи від злості нігті і кепку, а вам у трубку кажуть:

— Не так голосно...

— Що не так "голосно"?

— Плямкайте не так голосно. Коли їсте, намагайтесь це робити тихо і непомітно.

— Ви збожеволіли, квартира ж горить?!

— Не у вас одного.

— Звичайно. Вже й у сусіда зайнялась, — полегшено кажете ви.

— От бачите, а ви тільки про себе думаєте. Егоїст!

— Ви нахаба! — не стримуєтесь ви.

— Не кричіть, — заспокоює вас голос. — Уже виїхали. Навіть воду цього разу прихопили, ха-ха-ха, і шланги. Тільки вони раніше заїдуть у Боярку, а тоді вже до вас. Як там горить, непогано? Слідкуйте! Ха-ха-ха...

У відповідь не кричіть:

— Та ви що?! Ви при своєму розумі?! У мене ж квартира горить, а вам жарти...

Не сердитесь: люди інколи теж люблять розваги, як і коти, хоч ті і ті вогню страшенно бояться.

Інша справа, коли у вас у квартирі не пожежа, а холодно, як на північному чи навіть південному полюсі. У кімнаті ні кіт, ні собака всидіти не можуть. Ви, закутавшись у старий мамин кожух (тепер доньчин — модний), сидите і лаєтесь:

— Скажи, совість у них є? Чому вони не подають тепла?

У цей момент лунає у вашій квартирі телефонний дзвінок.

— Алло! Котельня? — чуєте ви голос в трубці.

Не кажіть, будь ласка: "Йди ти до біса!" Не вживайте й інших слів на зразок:

— Ні, ви помилилися номером.

Ліпше за все сказати:

— Так, котельня, — і у вас на душі раптом стає тепло і весело.

— Слухайте, що ви там робите?

— Сидимо, старик. Розклали маленький вогник, гріємось.

— А совість у вас є? У мене в квартирі вода у відрі замерзла.

— Це погано. Такою запивати лікарі не рекомендують. Можна підхопити ангіну або катар...

— Ви мені киньте ці жарти. У мене в квартирі холодно...

— У мене в кочегарці, уяви — те ж саме. Але я гріюсь. Горілкою. Мав півлітру

"Екстри". Тепер грамів сто, не більше, залишилося. Запросив би тебе, та собі мало. Так що переходь на самообслуговування. Смикани гранчак і до ранку не турбуй людей...

— Ну і нахаба ж ви!

Не ображайтесь. Не кидайте трубку, не відповідайте йому взаємністю — це не в магазині, де продавець і покупець, якщо вірити табличкам, мають бути завжди взаємно ввічливими. Кажіть:

— Нахаба?! Це ти, старик, точно визначив. Але скажи, тобі від цього тепліше стало?

— Слухайте, я буду скаржитися.

— Скаржся, старик, скаржся. Тепер всі скаржаться. Тільки їм нічого не допомагає, бо нікому ні холодно, ні жарко. Один ти замерз.

— Ви свиня! — раптом вилітає з трубки аж на саму середину кімнати разом з паром.

— Е-е! Це вже не культурно. А ще, мабуть, інтелігент, і так ображать простого кочегара.

— Але ви п'яний, як свиня, — кричить товариш у трубку, радий, що хоч, нарешті, додзвонився до кочегарки.

Раді й ви. Розігруйте ж і далі.

— Свині, старик, ніколи не п'ють. Свині — не люди. І не їдять квасолі і взагалі бобів. Людині з елементарною освітою це варто знати.

— П'яний хам!

— П'яний, — повторюєте, — і хам. Признаюсь чесно: люблю на роботі випити. Запиши. Випивав би дома — жінка не дозволяє.

— У мене дитина хвора, ви розумієте, — переходить товариш на інший тон, в якому вчуваються любов і батьківські почуття.

Не піддавайтесь. На вас ніякі сентименти не повинні впливати, як заклики до совісті і порядності. Вас не видно, ви на телефоні. Червоніти нема перед ким.

— Слухай, — нарешті кажете ви, бо відчуваєте, що товариш ось-ось кине трубку і побіжить до сусіда за електроплиткою чи електрокаміном. — Чого ти лаєшся? Ти б краще півлітру приніс. Через хвилину десять, від сили двадцять, у тебе в квартирі було б, як на екваторі. Мінняю градуси на пару?! Ну?

— Де ж я тобі в цю пору півлітру візьму?! — переходить і він на "ти", бо й не підозрює, що має справу з таким солідним чоловіком, як ви. — Магазин же до семи відпускає.

— Переплати карбованця. Не затискуй. Не в грошах щастя, — пояснюєте ви. — Щастя в теплі і в затишку!

— Ну, чорт з тобою. Побіжу до сусідів. Самогон п'єш?

— Якщо не смердить гумою і цукровим буряком.

— Не смердить!

— Ну, тоді алюр! А то я через тебе і твої розмови ледь не задубів. Да-а-а. Алло! Не забудь там щось і на закуску прихопити. Можеш не підігрівати, У кочегарці підігріємо. Топити ж все одно доведеться. Так що не витрачай часу...

— Ви там знахабніли остаточно, — каже він вам.

Зробіть вигляд, що на цей раз ви вже образилися.

— Ти знову за своє. Знову лаєшся. Зараз кину трубку! —загрожуйте. — У мене рідкісна професія. Кожна установа запрошує...

— Але у вас зовсім немає совісті...

— Таке селяві, як французи кажуть.

— Ти грамотний!..

— Суцільна грамотність та інтелігентність. Так що часнику і цибулі на закуску не принось. Від часнику мене нудить, від цибулі голова болить. Щось інше в холодильнику пошукай. Може, є шпроти, сайра. Мені подобається горбуша, сервелат. Полюбив печінку тріскову і краби, але після того, як їх почали вивозити за кордон...

— Ну, і сволота ж ти, — каже він вам.

І в цьому випадку не ображайтесь. Продовжуйте тим же голосом. Адже всі ці слова адресуються не вам. Уявному кочегарові.

— Куди нести, знаєш?

— Знаю, — каже вам простуджений голос. — Ось жінка "Перцівки" дістала. "Перцівку" п'єш? Смолу б ти пив з дьогтем!

— Це не харчі. Тут я не перебираю, — смієтесь ви. — П'ю і "Перцівку", і самогон, і навіть, як батюшка казав, пиво.

Ви, задоволені і щасливі (для щастя, як бачите, треба небагато), кладете трубку на важіль і, потираючи руки, міряєте кубатуру кімнати, думаючи: "Купив дивака. Оце десь лається, зустрівшись з кочегаром. Турне ж його кочегар за ту пляшку. Ще й, може, наб'є. Так йому, наївному, і треба!"

Минає якийсь певний час — щасливі за годинами не слідкують, і ви раптом чуєте, що батареї нагріваються, як метал у кузні.

— Ти ба! ... — ви скидаєте зі своїх плечей гуцульський ліжник, а по-шотландському — плед, берете в руки газету і починаєте переглядати "У світі цікавого і смішного". Якщо ж несподівано пролунає знову настирливий дзвінок не кидайтесь, будь ласка, до телефону. Ліпше відчиніть двері. І коли помітите на порозі незнайомого, то не цікавтесь, чи він випадково не кочегар. Він сам все про себе скаже:

— Це ви з себе кочегара розігрували? Ви пляшку горілки просили?

Не ніяковійте, а тільки запитайте його:

— А ви принесли?

Якщо він прийшов тільки для того, щоб поцікавитися, чи є у вас совість, то скажіть йому:

— Скільки можна повторюватися — я ж вам по телефону казав: нема.

— Я так і думав, — відповість він, грюкнувши вашими дверима, ніби вони не житлово-комунальні.

— Але в мене є почуття гумору, — гукніть йому вслід. А якщо через день-два вам раптом відріжуть телефон чи принесуть штраф за дрібне хуліганство, то перш, ніж вигукнути: "Що за дурні жарти", краще задумайтесь, а чи не втратили ви часом того

почуття.

Як я ходив у довгожителів

Досі я знав декілька способів, як стати довгожителем. Перший з них: залишити постійну прописку у центрі міста і поселитися у центрі Кавказьких гір. Другий: вранці (бажано до схід сонця), увечері (як сонце упаде за обрій) і вдень (під час обідньої перерви) бігати навколо міста чи села, але так, щоб не викликати підозри у перехожих і міліції.

Ні перше, ні друге мені не підходило. Ставати йогом чи "моржем" я не хотів. По-перше, не переносу у ліжку гострих цвяхів, по-друге, віддаю перевагу теплій ванні перед крижаною ополонкою.

— Наш сусіда, — якось сказали мені друзі, — був і "моржем", і йогом, і культуристом, але недавно, на п'ятдесят другому році життя... Одне слово, ти зрозумів?! Серце не витримало перевантаження...

Вони мене переконали. Тим більш, що й мені то було не до душі. Я хотів стати довгожителем (та й зараз хочу), але без гір, біганини, цвяхів та ополонок.

— Сміх — запорука довголіття, — теплого травневого вечора прочитав я статтю професора з геронтології, надруковану з скороченням у "Вечірці".

— Оптимісти живуть довше, — підкреслював професор у статті, якій я повністю довіряв.

Вранці я, веселий і життєрадісний, побіг у магазин.

— П'ятдесят грамів масла і стільки ж ліверної ковбаси, — промовив я, посміхаючись до продавщиці.

— Ви що, смієтесь?! — перепитала вона мене таким голосом, що я подумав; "Переді мною не продавщиця, а продавець".

— Веселі люди живуть довше, — процитував я собі уривок із статті. — А от бурчуні і неприємні продавщиці вкорочують собі віку і навіть цього не підозрюють.

Мені чогось стало легко і весело, і я розсміявся.

— Хіба можна з хворою людиною так поводитися? — почув я позаду себе чийсь співчутливий голос. Довелося оглянутися і посміхнутися.

— Оптимізм — це передумова здоров'я, — радістю світилися мої очі.

— Я не про вас, — знітилася молодичка. — Ви здоровий і гарний мужчина, — додала вона.

Я їй вдячно посміхнувся. Продавщиці теж. Остання відповіла мені взаємністю.

"І вона бореться за довголіття", — подумав я, забравши масло, лівер і здачу.

— Куди преш? — запитав мене товариш, вскакуючи поперед мене в трамвай через передню площадку. У відповідь я тільки лагідно посміхнувся і про себе подумав: "Я житиму довше, ніж ти, нахаба". Він розгубився.

— Пробач, — посміхнувся він і взяв мене попід руку й повів туди, де висіли сині таблички з жовтими літерами: "Місця для інвалідів та дітей".

— Уступіть, бабусю, будь ласка, місце товаришеві, — промовив несподівано для мене він

— Смієтесь? — запитав я його.

— Ну, що ви? — лагідно і ніжно посміхнувся він. — Сідайте, сідайте!

— Насміхаєтесь?! — не втерпів я. — Але пам'ятайте: насмішка не має нічого спільного ні з сміхом, ні з оптимізмом.

— Ну, звичайно, — цілком серйозно погодився він зі мною. — Хіба можна сміятися з людського горя?!

— Ні в якому разі, — сказав я вголос, маючи на увазі: "Ні в якому разі на цього типа не сердитися, скільки б він не намагався тебе роздрочити".

— А чого це у вас посмішечка на вустах? — все ж не втримався я і тут-таки згадав, що мудрий Арістотель радив своїм учням завжди і всюди сміятися. "Смійся, — картав я себе. — Так ти довго не протягнеш. Треба сміятися. Хочеш ти цього чи ні".

— То я просто так, — посміхнувся ще ширіше він.

— Скільки вам років, бабусю? — запитав я стареньку, що намагалася поступитися мені місцем.

— Сто сім, синку, — посміхнулася вона мені у відповідь.

В автобусі запала тиша.

— Як ви цього добилися? — поцікавився я.

Вона знизала плечима.

— Мабуть, усе життя посміхались? — ніжно, майже по-синівськи їй посміхнувся.

— Так, так. Я все життя посміхалась, — перелякано мовила вона. — Усе життя.

— Сміх — це довголіття, — твердо і впевнено промовив я. — Ви ще й читаєте без окулярів?

— Читаю, читаю, — спохмурніла бабуся і попростувала до виходу. Разом з нею підвелось ще декілька жінок. Обличчя їхні були насуплені і злі.

— Люди, які бачать все в тьмяному світлі — живуть менше, — гукнув я і собі вискочив з трамвая.

— Привіт! — посміхнувся мені водій,

— Привіт! — розреготався у відповідь я.

Настрій у мене справді був веселий і життєрадісний, але люди на зупинці чомусь переді мною розступалися або трималися осторонь.

— Ще Гіппократ і Демокріт людям приписували сміх, як найкращий засіб проти всіх недуг і хвороб, — сказав я сам собі і пішов, посміхаючись, на роботу.

— Здрастуйте! — привітався я зі своїм начальником, розтягуючи рота до вух.

— Здр..! — промовив якимось здивовано він і глипнув спочатку на свої штани, потім на мене, після цього підморгнув здивовано одним оком і щез в кабінеті, забувши потиснути руку, яку я простягнув.

— Чого ти весь час смієшся? — не витерпів і запитав мене колега, помітивши, що посмішка на моєму обличчі не щезає і найближчим часом не збирається щезнути.

— Люди, які тренуються сміятися, — почав я пояснювати йому, — зміцнюють свої

легені, поліпшують кровообіг мозку. Веселий сміх освіжає тіло, знімає втому і тонізує організм, як безалкогольний напій "Росинка".

— Серйозно? — посміхнувся він.

— Цілком! — засміявся я. — Коли хтось сміється і тобі хочеться сміятися — смійся. Ніколи не стримуй себе. Сміх — це здоров'я. Усі довгожителі на землі — оптимісти, — серйозно закінчив я, хоч очі мої і душа сміялися.

Так продовжувалося десь з місяць. Я справді почував себе бадьоро, життєрадісно. Коли йшов вулицею, робив величезні кроки і дуже широко розмахував руками. "Сміх — це енергія, відновлення відмиряючих клітин. Сміх — це оптимізм", цитував я сам собі й іншим.

Люди часто оглядалися мені вслід, і я довго не міг зрозуміти, що їм на мені так подобається: югославські штани, чехословацькі черевики чи київська знаменита краватка, яка мені служила за теплу сорочку і шарф.

Інколи я вибухав сміхом прямо на кухні під час обіду чи в спальні перед сном.

— Що таке? — перелякано дивилась на мене дружина.

— Нічого. Сміюсь! — посміхався я.

— Чого ж ти смієшся? — дивувалася вона.

— Просто так. Сміюсь, і все. Сміх ще, здається, не заборонений? Принаймні у нас, у квартирі?

— У тебе голова не болить? — питала вона мене.

— Навпаки. Я почуваюсь цілком нормально.

Вона приклала мені руку до чола, похитала головою і вийшла.

— Ти так довго не протягнеш, — гукнув я їй. — Треба частіше сміятися. Будь оптимісткою. Оптимісти живуть довше!

Дружина вийшла до сусідів. Мабуть, поділитися цим нововідкриттям.

Десь за два тижні мене викликали до Петра Семеновича.

— Заходьте, заходьте, товаришу Фартушняк, — посміхаючись, підвівся мені назустріч Петро Семенович. "Очевидно, теж читав статтю", — подумав я про нього, помітивши на його устах посмішку.

— Веселі люди живуть довше. А сварливі і грубіяни вкорочують віку і собі і ще комусь.

— Скажіть, будь ласка, — продовжуючи мило посміхатися, почав вій розмову. — У лікарні ви давно були?

— Вчора, — відповів я

— Що вам сказав лікар?

— Повністю зі мною погодився. Сказав, що ще древні греки...

— Про греків потім, — лагідно посміхаючись, перебив він мене. — З чим він погодився?

— Зі статтею професора. Він визнав її правильною і підтвердив мою думку: "Сміятися — це справді корисно. Смійтесь на здоров'я! — сказав вій мені, — і ні на кого не звертайте уваги".

— А ліки? — поцікавився Петро Семенович.

— Які ліки? — посміхнувся я. — Сміх — це найкращі ліки...

— Я розумію, — підвівся він і погладив для чогось мою руку, чого раніше з ним ніколи не траплялося.

— Із здоров'ям не жартують, — сказав він, ходячи навколо мене, як Земля навколо Сонця. — Здоров'я треба берегти...

Він не закінчив. У кабінет почали боком просуватися члени профкому.

— У вас, очевидно, перевтома, — на закінчення сказав мені голова місцевкому.

— Навпаки, — посміхнувся я. — Саме тепер я почуваюсь, як ніколи...

— Ви, будь ласка, з нами не сперечайтесь, — перебив мене Петро Семенович. — Нам краще знати. Адміністрація і місцевком вважають, що вам не завадило б десь відпочити. Скажімо, в горах. Як ви на це?

"У горах живуть довгожителі", — згадав я статтю професора, і вголос додав:

— Я нічого по маю проти.

— Проти чого?

— Проти думки адміністрації і місцевкому. Тим більше, що ця думка так співпадає з моєю, — посміхнувся я і щиро, з вдячністю потис усім руки.

ФЕЙЛЕТОНИ

"Аристократи" з Привозу

"В Одесі розвелось багато дармоїдів... Мавпа стала людиною завдяки праці. Чи може людина стати мавпою, якщо не працюватиме?" (З листа одесита до редакції).

Наш кореспондент нещодавно побував в Одесі. Бачив окремих унікумів, брав у декого з них інтерв'ю і дійшов висновку: в Одесі такого трапитися не може. Нижче друкуємо його науково обґрунтовану розвідку. В ній автор розкриває сім основних причин, які, на його думку, заважають одеському (та й не тільки одеському!) дармоїдові перетворитися на свого пра-пра-пра-пращура.

* * *

Громадськість в Одесі занепокоєна. Міліція теж їх турбує питання: що собі думають ті, що не працюють. Одразу й відповімо: нічого не думають. Деякі уже зовсім перестали думати. Скажімо, Саша Животіков запевняє, що в усьому винні зарубіжні туристи. Вони йому заважають працювати. Бо дратують його широку натуру імпортованими запальничками, жуйкою, сигаретами, парасольками. А він не може втриматися, щоб того всього не перекупити. З цього й живе, як і його "колеги по роботі", Анатолій Пашковський, за кличкою "вільний художник", і природжений "лорд" — Жени Гарбуз із профтехучилища.

Друге питання, яке цікавить одеситів: якщо людина пішла від мавпи, то чи може

відбутися еволюція навпаки? Може, коли є відповідні умови. В Одесі таких умов нема. Цьому заважають:

ПЕРШЕ: одеська міліція. Вона поставила перед собою мету — з кожного дармоїда зробити людину. Отже, про нормальний розвиток дармоїда у протилежний бік говорити ще рано.

ДРУГЕ: трудяща, портова-індустріальна Одеса, робітники заводів і фабрик.

— Жора, кинь корчити із себе живописця, — кажуть одесити-трудівники. — Не ганьби рідну Одесу, приходь до нас працювати. Станеш людиною.

"Аристократи" у відповідь посміхаються:

— Моя мамаша не переносить бензино-етилового запаху і мозолястих рук. Вона любить ніжність і ласку.

ТРЕТЄ: спекуляція — деякі групи дармоїдів займаються нею. Продають біля "Дитячого світу" надувні імпорتنі бюстгальтери, синтетичні комбінації, безрозмірні трико і рейтузи. Те ж саме робиться на Дерибасівській, на міській барахолці і в Пасажі. Що не кажіть, а це вже праця. Значить, і тут не створено сприятливих умов для регресу дармоїда. Це може підтвердити "великий комбінатор" — Рома Сафроневнч із Молдаванки.

ЧЕТВЕРТЕ: знаменитий одеський Привіз і вокзал. Тут дармоїди за копійки частенько підносять (як припече) кошики з свіжомороженим хеком, тріскою, капітаном (вид риби), клумаки, валізи. Це теж робота. Та ще й, як сказав Жора Калішенков — інженер-металург за дипломом і волоцюга за професією, — робота для "аристократів". З цим погоджується і його приятель по бродяжництву — "граф" Петро Ілліч Еденбурзький і "чорнороб" — Вітя Шостаков із Лонжерону.

П'ЯТЕ: рейди та облави, які час від часу влаштовують на дармоїдів. Одне слово, немає людям спокою. А спокій для дармоїда — це ж перше діло. Окрім того, їм читають лекції, нотації, проводять з ними бесіди, знайомлять з постановами, указами. Якщо це не допомагає, погрожують прокурором, кодексом і судом. Затримують у спецприйомниках і навіть влаштовують їм трудотерапію: рекомендують підмітати тротуари, вулиці, сквери, розчищати від сміття території заводів та фабрик. Так, чого доброго, можна привчити дармоїда до праці й не дочекатися перетворення у його далекого предка. В цьому глибоко переконані й "народжена вільною" — Марина Фетяскіна, "чорноморська красуня" — Надюша Протопопова та "герцог" — Жора Белоголов (він же — Юра) із Чорноморки.

ШОСТЕ: різні бюрократичні довідки, якими часто переривається процес дармоїдства. Скажімо: дармоїд чотири місяці сидить без роботи, тобто розвивається. Тоді його попереджають, що почнуть притягати до криміналу, якщо негайно не влаштується на роботу. (І тут роботою загрожують! Збожеволіти можна!). Дармоїд з переляку (ще, значить, усвідомлює) влаштовується на роботу. Тиждень-другий працює, бере довідку, показує де слід і звільняється з роботи за власним бажанням. І знову гуляє дозволених законом чотири місяці, і так — до безконечності. За найсвятіші приклади цього можуть правити Жора Борщ і Аркаша Гоп із Великого Фонтана.

СЬОМЕ: є ще одне — головне лихо для одеського дармоїда — одеські акації. Як тільки у них (дармоїдів) з'явиться справжній потяг до життя предків і вони почнуть лазити по деревах, боюсь, бісові діти поколяться. Бо що не кажіть: акація таки не дуже підходяще дерево навіть для справжньої мавпи, а тим паче для людини, яка на чотирьох поки що ходить тільки після доброї чарки.

Одіссея з "Пеліканом"

Нарешті, і я придбав собі меблі. І не які-небудь. Імпортні! Заради таких можна ночі три під меблевим магазином з жінкою просидіти. Тепер вона (дружина), як підійде, як гляне на той "Пелікан" (назва гарнітура), то й мене позад себе бачить. Не меблі — свічада! Хоч і з тирси, кажуть, але ж з закордонної. Блищить "Пелікан". За кілометр світло від рефлекторів відбиває.

Та я не про блиск. Хай їй грець, естетиці. Я про інше. Про те, як ті меблі перевозив. Не доставка — одіссея. Ніби я віз їх не з магазину, а з-за кордону. Три дні після купівлі.

Але її це ще не початок. Почалося все з представника трансагентства П. Фартушняка. Підійшов я до нього та її питаю:

— Як оформити перевезення меблів додому?

— Дуже просто, — відповідає трансагент. — Куди везти і що?

— На вулицю Литвиненко-Вольгемут. Меблевий гарнітур.

— Який поверх?

— Четвертий.

— Скільки ліжок?

— Одне, але широке.

— Ясно. На Борщагівку, значить, — глянув в інструкцію, — вісімнадцять кілометрів.

— Яких вісімнадцять? — перепитую. — В інструкції он тринадцять написано.

— А ви на інструкцію не дивіться. Ви дивіться на мене і слухайте.

— Слухаю вас.

— По-перше, всі наші інструкції застарілі. Чекаємо нових. По-друге, це коли літаком чи гелікоптером, тобто по прямій, то на вашу Вольгемут, може, буде й вісім, а як зигзагами, то вже вісімнадцять. Борщагівка ж будується. Росте на очах. Сто тисяч населення. Вважайте, нове місто над Славутою. Зрозуміли?

— Та зрозумів, — промовив я, мовчки викладаючи гроші на стіл. — Коли ж чекати "Пелікана"?

— Завтра, голубе. Сьогодні тільки ті вам можуть привезти, хто дере з покупця три шкури. Якщо працюєте, то відпрошуйтесь з роботи. Так би мовити, сидіть дома. Цілісінький день, поки не привезуть.

Відпросився я з роботи. Сиджу, чекаю. Періодику перегортаю, телевізор з однієї програми на іншу перемикаю. Не везуть "Пелікана". Увечері — до телефону. Дзвоню. Як у довідковому бюро Київ— Пасажирський: або зайнято, або ніхто не бере трубки. Нарешті, дотелефонувався.

— Слухайте, товаришу, чому меблів не везете?

— Ваша адреса?

Називаю.

— А-а? Це ви?! Добре, що подзвонили. Слухайте, голубе, що ж це ви нас підводите?

— Як підводжу?

— Ви нам ще тридцять копійок не доплатили.

— Як так? — цікавлюсь.

— А от так. Ми ще раз перелічили і виявилось, що з вас тридцять копійок. Поки не заплатите, ми вам меблів не привезем.

— Ви що, насміхаєтесь з мене? Оце за тридцять копійок я просидів цілий робочий день дома. Могли ж привезти, а квитанцію на тридцять копійок передати водієм чи вантажником.

— Ви от що, нам моралі не читайте: хочете бачити меблі завтра в спальні, привозьте тридцять копійок.

Беру я таксі і — до магазину. Заплатив тридцять копійок, узяв квитанцію і питаю:

— Так уже привезете.

— Завтра, голубе. Пізно ви до нас подзвонили. Уже кінець робочого дня. Приїжджайте завтра.

Їду я наступного дня до магазину. Показав квитанцію, одну, Другу. Чекаю машини. Дочекався. Уже мали гарнітур навантажувати, коли якийсь лихий потяг мене ще раз глянути на той документ. Дивлюсь — там дві шафи записано. Я знову до трансagenta.

— Ви з мене знущаетесь, — кажу. — Яких це дві шафи? У гарнітурі ж одна...

— Невже? Ти диви! Значить, помилився. Буває. Он кінь...

— Але ж у вас точно, як в аптеці. До речі, до мого дому не 18 кілометрів, а тільки вісім... Машиною.

— Слухайте, не будемо дріб'язковими. Три карбованці за шафу я вам поверну... Точніше, не я, а наша контора "Київтрансaгентство".

— А як гарнітур? — перебиваю його.

— А що гарнітур?! Гарнітур їсти не просить. Стояв два дні, простоїть і третій.

... Гарнітур мені таки привезли. А от у "Київтрансaгентство" я з тим папірцем того дня не пішов. Боявся. А що коли там ще раз все перерахують і раптом скажуть: "Це не ми вам, а ви нам ще винні: і не три карбованці, а п'ять".

Краще не ризикувати. Добре, що "Пелікан" дома.

Як позбутися живота

(Порада для тих, хто мріє стати струнким і підтягнутим)

Сучасна медицина, як уже встановлено, знає декілька рецептів, як схуднути. Зокрема — при допомозі моркви, бурячка (звичайно, столового) і кожуха. Останній — дуже ефективний спосіб: дістаєте добрячого кожуха (де саме — це вже ваша турбота), у спортмагазині — дитячу скакалочку, приходите додому, одягаєте костюм (бажано но-

вий), потім фуфайку (не обов'язково нову), а поверх цього уже кожух, Одягли і починаєте підстрибувати. Через скакалочку. На перший день рекомендується не більше години, на другий — дві, і так відповідно до безконечності. Живота і все те, що у вас зайве, як рукою зніме.

Є скептики, які не вірять цим порадам. Ті одразу біжать до лікаря.

— Лікарю, хочу схуднути.

— Діставайте путівку, їдьте на курорт.

Скептик (на те він і скептик), звичайно, сумнівається і йде до іншого медичного світила.

— Докторе, хочу скинути живота.

— Треба побільше ходити, — каже доктор медичних наук.

"Як же воно так", — думає той, що вічно сумнівається, і біжить до третього.

— Професоре, як же воно так?! Був в одного, каже — на курорт їдь. Пішов до другого — радить ходити пішки. Кого ж слухати?

— Слухайте мене: діставайте путівку і йдіть на курорт пішки.

Порада, чесно кажучи, непогана. Але в порівнянні з нашою — ніщо. Мабуть, саме тому ніхто з вас її не сприймає, бо на курорт пішки поки що ніхто не ходив. Всі літають чи їздять.

Хочете поїхати й ви? Поїхати і схуднути. Чи можливий такий варіант? Цілком. Завдячуючи сучасним залізничникам (залізничникам, а не лікарям) це можна поєднати. Можна і їхати, і побувати на курорті, і схуднути. Ще й добре.

Як же це робиться? Простіше, ніж дістати путівку в санаторій. Перш за все йдете на вулицю Пушкінську (це у Києві), у касу попереднього продажу квитків, і в довідковому бюро довідуєтесь, які на літній сезон, включаючи сюди й "бархатний", є поїзди. Вибирайте, не задумуючись будь-який із них. Не біжіть пі до яких віконць, не цікавтесь ні в кого, чи є на ті поїзди квитки чи нема. Все одно вам ніхто цього не скаже, табло теж тут ще не вивісили. Ставайте в чергу і скидайте вагу. Краще, ніж під кожухом і фуфайкою. Через годину, через дві — то немає принципового значення — біля віконця. Добралися.

— Квитки на поїзд такий-то на таке-то число є?

— Нема. Ні купейних, ні плацкартних. На це число всі продані.

Ясно. Вважайте, що за цей день ви пару кілограмчиків живої ваги скинули. Стільки ж скидаєте наступного дня, коли, висолопивши язика, бігаєте по своїх знайомих, які мають своїх знайомих у касах чи в управлінні залізниці.

Квиток, нарешті, у вас. Полегшено зітхаючи, сідаєте в омріяний вами поїзд. Вагон чимось нагадує тендер паровоза, в якому щойно закінчилося вугілля і залишився один антрацитний пил. Але ви щасливий, що все ж дістали квиток. Новий костюм (літній) уже на курорті здасте в хімчистку. Головне, не нервувати. Від цього хоч і худнуть, але це не на користь здоров'ю. Нерви потрібно берегти, як і чоловіків. Газети вчать.

Не дивуйтеся, коли раптом помітите, що ви один, як палець, на все купе, і вас не більше десятка на весь вагон. Не згадуйте касирку із Пушкінської, не цитуйте: "На це

число всі квитки продані". Це залізнична таємниця. Вічна. Її ще ніхто не розгадав. Не розгадуйте і ви. Краще беріть сумнівної чистоти без пломб простирадла і лягайте. На всі запитання у сезонних, як і ні поїзди, провідників відповідь одна:

А ви що хотіли?! Це додатковий!

— Ресторан є?

— Ви, що? Кажу ж, додатковий.

— А буфет?

— Та поїзд же додатковий. Що ви морочите мені голову?!

— А чай хоч носитимуть?

— А хто його носитиме? Ви? У додатковому поїзді один провідник на два вагони.

Лягаєте, намагаючись заснути під стукіт коліс "додаткового". Не спиться — під ложечкою смокче, живіт утягує. Підводиться.

— Скажіть, — до провідника, — а десь він хоч трохи стоїть?

— А хто його зна. Це ж додатковий. Ми поза всякими графіками. Тільки з'явимося на пероні і тієї ж миті щезаємо. Не надумайтесь вискакувати...

— А як же десь поїсти? — ледь видавлюєте ви уже наступного дня, коли поїзд повз станції пролітає, як метеорит. Ні морозива, ні води ви не встигаєте купити. По-перше, на перонах станцій майже нічого нема, по-друге, поїзд ваш — додатковий.

Никаєте по вагону. Провідник на вас співчутливо дивиться і посміхається. Ви не витримуєте, біжите в те місце, де є дзеркало. Тепер ви дивитеся самі на себе.

— Схуд, — кажете дзеркалу, — і дуже. Заріс. Хоча б одна розетка на весь вагон. А то вигляд, як...

Не договориєте. Поїзд притищує ходу.

— Переходьте на фрукти і воду, — гукає дотепник-провідник. — А то до Феодосії не доведу.

— Де ж ті фрукти?

— Висовуйте голову у вікно, якщо відчините, і гукайте перекупок.

Налиті південним сонцем фрукти у вас. Де їх помити у додатковому? Відповідь одна. Абстрактна: там, де всі миють.

І от ви на довгожданому курорті. Злі, худі і, як хіппі, зарослі. Голіться і припадайте до чергової страви. Їжте, забувши про рекомендацію лікаря і дієту. Їжте. Не бійтесь. Якщо ви взяли й назад квиток на додатковий поїзд, то, поки доберетесь додому, весь отой жир додатковий поїзд, як корова язиком, злиже. Приїдете стрункий, худий і підтягнутий, мов хорт. Мимоволі бігати почнете. А за те залізничникам дякувати треба. Навіть у письмовій формі. Хай щось і їм на згадку залишиться. Це ж завдячуючи залізничникам, а не лікарям, ви по— справжньому схудли. Що ті лікарі в порівнянні із залізничниками?! Темнота!

Плями на... штанях (Інтермедія)

"Па приймальний пункт № 49, що в Дарниці, я здав свої штани. Одержав річ із

хімчистки й очам не повіряв: на штанях з'явилися якісь руді плями, яких ДО ЦЬОГО не було..."

(З листа до редакції).

Вона:— Боже! Що це ти приніс?

Він:— Штани.

— Які штани?

Свої.

— Оце твої штани?!

— Уяви собі!

— А що це?

— Плями!

— Які плями? Це ж діри. Справжнісінькі діри.

— Тепер діри, а годину тому були плями.

— У тебе що, стріляли?

— Ні.

— Ти ті плями вирізав ножицями?

— Ні...

— Що ж ти робив?

— Я їх виводив. Розумієш, виводив після того, як їх хімчистка вивести не змогла.

— Але плям до хімчистки у тебе не було.

— У мене й зараз нема, а під час процесу з'явилися. На штанях.

— Під час якою процесу?

— Хімічного, і я відмовився....

— Від чого відмовився?

— Від плям.

— А вони що?

— А вони порадили не відмовлятися....

— Від чого не відмовлятися?

— Від чого, від чого?! Від грошей.

— Від яких грошей? Ти їм давав гроші?

— Вони мені давали.

— За що?

— За оті руді плями.

— Як так?

— А отак. Сказали, ви знаєте, наш майстер на ваших штанях наробив плям.

Візьміть гроші. Я відмовився. Я сказав: мені потрібні не ваші гроші, а мої штани...

— А що ж потім?

— А потім були довгі літні дні і ще довші ОСІННІ НОЧІ.

— Де були?

— У мене були. Я чекав, коли ж вони, нарешті, виведуть плями. А сьогодні оце не витримав. Пішов...

— До кого пішов?

— До членів комісії по моїх штанях. Вони досліджували, чи на штанях мої плями, чи плями хімчистки.

— І що ж дослідили?

— Усе стало навпаки: тепер вони відмовилися,

— Від чого?

— Від грошей і від плям. Сказали, що плями... мої. Грошей мені платити не будуть. Комісія довела.

— А плями виводити будуть?

— Кажу ж, відмовилися. А мене запевнили, що їх уже ніщо не візьме. От я і вирішив їм довести.

— Ну, і довів?

— Як бачиш.

— Я бачу. Але признайся, ти їх виводив чи вирізав?

— Виводив... Сірчаною кислотою. Як бачиш, тепер плям нема, і штанів, між іншим, теж.